

I sommer var det skarp sving her ..

(Bård F. Gimnes)

Bjørn Berglund: Noahs ark har strandet i gresset:

Mennesket må lære seg å leve i harmoni med resten av naturen. På godt og vondt er menneskets innflytelse tross alt av avgjørende betydning.

Men han er ikke naturens herre. Naturen greier seg godt uten mennesket, men mennesket kan ikke greie seg utenfor naturen. Man håper på et nytt livssyn som bygger på læren om livet.

Turistforeningens mål og virke

AV KARL H. BROX, på vegne av hele styret.

Som seg hør og bør, er det en tradisjon at styret gjennom årsmeldingen i årboken forteller om det som er gjort i det forløpne år. Sjeldnere har vi kanskje i denne boken gitt uttrykk for det som ligger foran oss i form av planer og tanker om fremtiden. Det er imidlertid hensikten med denne artikkelen, og kanskje kan vi også på denne måten skape litt debatt omkring vår forenings plass i dagens samfunn. Men la oss først ta et, som det heter, nostalgisk tilbakeblikk:

Kortere fjeldture fra Trondhjem:

Til Gråkallen. Opad Stenbergbakkene tilhøre på gangsti forbi den gamle vandledningsdam eller over Ilevoldene tilhøre for lyststedet «Hjorten» op Møllebakkene ad Bynesveien til vei, der tager af tilvenstre straks før man kommer til gården Lavolden. Fra Tungen kan kjøres i kariol til Fjeldsæter under lille Gråkallen. Eller man kan kjøre op til gården Tempervold, og herfra forbi Kobberdammen — vakre omgivelser — på gangsti til Fjeldsæter eller på gangsti lige op til varden på store Gråkallen. Gangsti er også anlagt fra Fjeldsæter til varden.

Gråkallen er omtrent det høieste fjeld i byens nærhed (558 m). Ved Varden har «Trondhjems turistforening» 1890 opført en turisthytte og et kjøkken. I sommermånederne fra medio juni til medio august (undertiden længere efter veirforholdene) er en værtinde tilstede ved hytten. Der serveres vin, selters, kaffe m.m. Ved varden opsat et større orienteringskart — et panorama — med dioptré og sigtelinjer ud over det storartede, pragtfulde rundskue: Snehætta (Dovre), Trolldheimsfjeldene, Syltoppene (rigsgrænsen), havet (Fro-

Det våres. Minilla mot Svarthetta

(Rolf E. Andresen)

ørne) m.v. I hytten findes en fortrinlig kikkert, der er til de besøgendes afbenyttelse.

Dette er å finne i «Reisehåndbog over Trondhjem og de to trondhjemske amter», som i 1893 ble utarbeidet for TT av foreningens daværende formann, overlærer Carl Schultz. Rutebeskrivelsen ble altså skrevet for 83 år siden, og synet på hva som er «fjell» har nok skiftet adskillig siden. Mens en tur til Gråkallen dengang var en hel affære, er det i dag bare en svipptur — en kvarters tur med bil fra byens sentrum. TT har i tråd med dette flyttet sine «jaktmarker» til andre og mer fjerntliggende områder, mens virksomheten i det vi kan kalle nærområdene er blitt overtatt av Trondhjems Skiklubb. Nærområdene er likevel ikke glemt av TT, og i den utstrekning det måtte være et behov og et ønske om dette, er vi interessert i et samarbeid med dem som idag arbeider i våre «gamle» områder.

Moderne kommunikasjoner har i det hele endret meget på tilværelsen, og selv de områder som vi i dag arbeider i, Sylene og Trollheimen, er ikke lenger så «langt av lei» som de engang var. Veier som er bygget langt inn i selve fjellet — rett nok ikke alltid

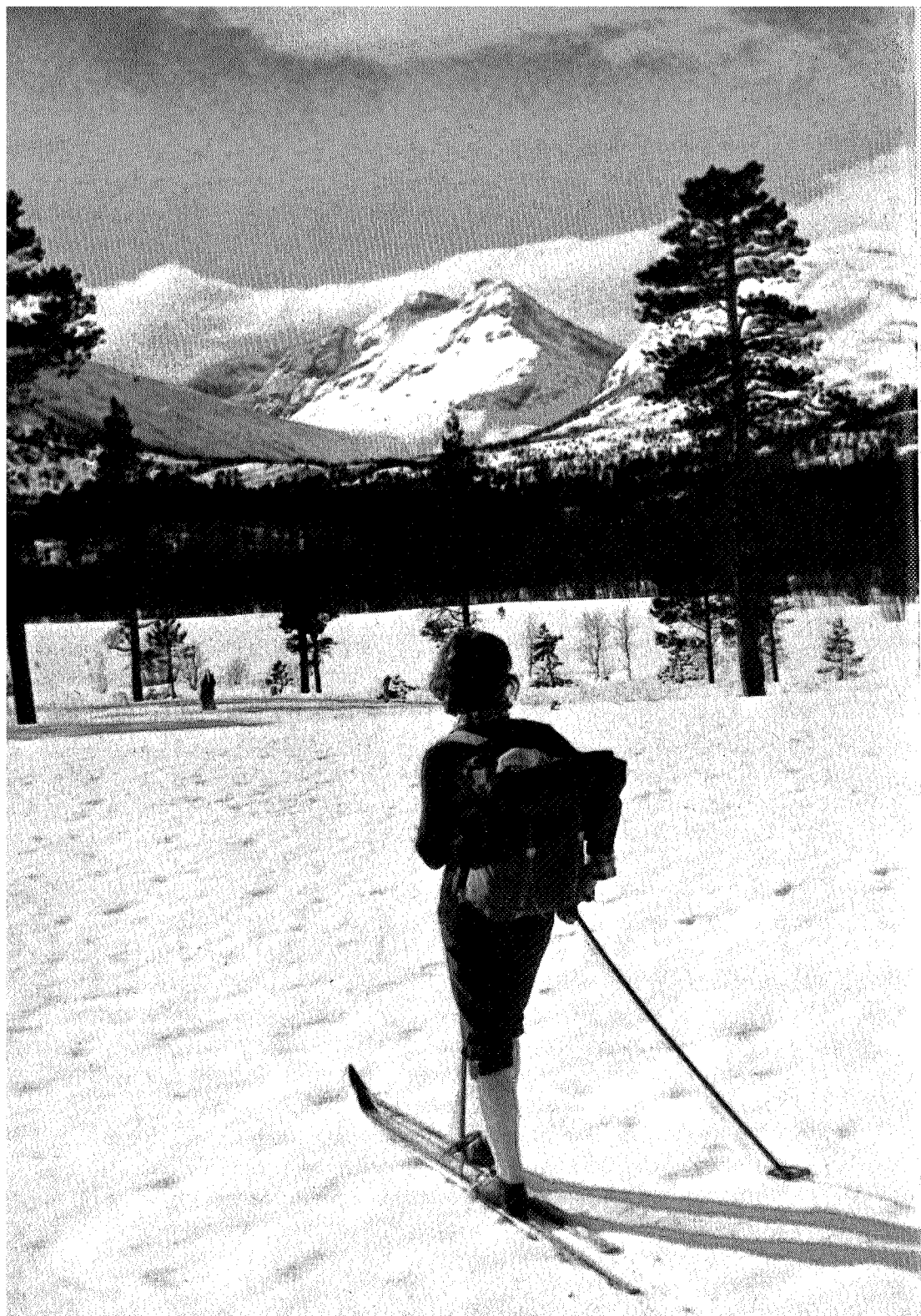
med vår uhemmede begeistring — har også bidratt til dette. Samtidig har dette økt folks mulighet til å komme ut, til å oppleve fjellet i ferie og fritid, og det er vi glade for. Men vi håper nå at veibyggingen i fjellet er slutt, og at de områdene som ennå er forholdsvis «uberørte» kan forbli det inn i fremtiden.

Til neste år — det vil si i 1977 — kan Trondhjems Turistforening feire sitt 90-års jubileum. Vi skal ikke her komme nærmere inn på denne milepelen, det får vente til senere, men utvilsomt er det i hvert fall at mange, sågar svært mange, i løpet av alle disse årene har hatt glede av foreningen og dens virksomhet.

Helt siden starten har TTs mål vært å åpne fjellet for alle som ønsker å vinne krefter i en fri og så uberørt natur som mulig. At midlene i løpet av 90 år kan ha skiftet noe, er vel ikke mer enn rimelig, men ennå i dag er målsetningen den samme. Å legge forholdene til rette, som det heter, for å få folk til fjells, ikke først og fremst for vår egen del, men fordi hver og en av oss trenger fjellet og den opplevelse det gir, er hele vårt liv og eksistensberettigelse. Og, det mener vi i hvert fall selv å kunne tilføye, aldri før har det vært et slikt behov for oss som nå, da stadig flere bor i byer og tettsteder og har stillesittende arbeid.

TT startet altså sin virksomhet i Bymarka, med Gråkallen og Storheia som noen av målene, men ble samtidig også helt fra begynnelsen av engasjert i Sylene, hvor Jo Neen, eieren av Nedalen, alt fra 1888 fikk bidrag for å ta imot fjellturister. I 1897 ble så foreningens første hytte i Nedalen bygget.

I dag eier og driver TT 12 hytter (pluss Kåsa, som vi leier), hvorav halvparten er betjente og resten selvbetjente. Besøket på hyttene har siste år gledelig nok fått en kraftig oppsving, idet vi i 1975 kunne notere for toltalt 17500 gjester, som er det største all i foreningens historie, og en økning på ca. 10 prosent fra 1974. Dette, og at medlemstallet også er på vei oppover igjen etter en liten nedgang, tar vi som en bekreftelse på at vi er på rett vei. Man skal imidlertid ha klart for øye, at utgiftene også for oss har steget betraktelig og at et økende besøkstall er nødvendig dersom vi skal holde hodet over vannet, ikke minst med tanke på det til dels meget kostbare vedlikeholds- og restaureringsarbeide som er nødvendig på hyttene. Storerikvollen og Trollheimshytta har de siste par årene fått en omfattende ansiktsløfting. Nå står Gjevil-

vasshytta for tur medtas store og helt nødvendige arbeider. Betjeningsfløy og kjøkken må så å si fra grunnen av, og nytt vannverk må bygges. En parkeringsplass ved Gjevilvasshytta har også stått på programmet i noen år, og er helt nødvendig ved denne hytta, som jo har bilvei helt frem. Muligens kan dette også åpne for muligheten av å holde denne hytte åpen i lengere perioder enn hittil, og med parkerings- og vannproblemene løst kan kanskje også kursar og andre større fellesarrangementer komme på tale. Noen beslutning om dette er ikke fattet, men også TT må være villig til å prøve nye veier i sin virksomhet.

På vårt høstmøte 1975 sa formannen at til tross for økning både i besøkstall og antall medlemmer, er oppslutningen om foreningen generelt for dårlig. Vi ønsker at flere kunne ta aktiv del i vårt arbeid, f.eks. ved å slutte opp om de dugnader vi av og til ser oss nødt til å arrangere eller ved kort og godt å kontakte oss om ting som er bra eller mindre bra. Vi savner av og til kontakt med medlemsmassen, som jo tross alt er den del av foreningen som benytter seg av våre tilbud, uten kanskje alltid å være hundre prosent fornøyd. Ta kontakt med kontoret eller styret direkte — la oss få en dialog om TT.

Medlemmene står sentralt i vår virksomhet. Pr. i dag er antallet ca. 6800, noe vi mener er alt for lavt. Tallet burde være i hvert fall 9000, og det er vårt håp at vi skal kunne nå dette i løpet av få år. Om vi kan makte det i vårt jubileumsår får tiden vise, men dersom hvert enkelt av våre nåværende medlemmer tegnet ett nytt medlem hver, så ville dette målet kunne nås og vel så det i løpet av kort tid. Styret har vært inne på tanken om en større vervekampanje, men har foreløpig stilt saken litt i bero. At dette kan bli en vei å gå er imidlertid på det rene.

Oppslutningen om fellesturene har de senere årene vært heller dårlig, hva nå enn grunnen kan være. Vi har nå imidlertid fått TTT (Trondhjems Turistforenings Turkomite) i arbeid igjen, og vi håper at denne komiteen etter hvert kan makte å gjøre noe her. Alle fellesturene behøver eksempelvis ikke være uketurer. Helgeturer og kortere turer i til dels andre områder enn de vante kan også være en mulighet. Kombinerte weekendturer/kurs burde også kunne være

et attraktivt tilbud, for ungdom kanskje ikke minst. Styret er i det hele sterkt opptatt av å trekke ungdommen til foreningen og fjellet i mer aktiv grad enn hittil. Erfaringene etter det forsøket som ble gjort av vårt tidligere styremedlem Børge Dahle med tiltaket «Fri-luftsliv i gymnaset», viser at mange av dem som var med på dette er blitt faste fjellvandrere. Her er det derfor et spørsmål om å oppnå kontakt og få innarbeidet en arbeidsform som frister. Hva og hvordan vet vi ennå ikke, men noe bør her komme så snart som mulig.

Besøket på hyttene har som nevnt steget, men ennå er det for liten spredning i trafikken. Det har en tendens til å bli trangt mot slutten av sesongen, mens hyttene i juli for en stor del står tomme. Ved forskjellige tiltak kan sikkert mye gjøres på dette området, og styret vil også vurdere om en forlengelse av sesongen til 10. september, i tråd med DNTs åpningstider, kan være en løsning. Ett er i hvert fall sikkert: Våre hytter har kapasitet til å kunne ta imot langt flere besøkende, forutsatt at vi makter å spre trafikken over hele sesongen. Her trenger styre og medlemmer å hjelpe hverandre til felles beste.

Til slutt vil vi si noen ord om selvbetjeningshyttene. Det har fra enkelte hold vært reist krav om at disse hyttene må få lengere åpningstid enn i dag, noe styret på ingen måte stiller seg avvisende til. Tvert imot, vi har igangsatt en forsøksordning med utvidet åpningstid på Dindalshytta og Græsli, som nå holdes åpne hele året. Dersom dette forsøket faller heldig ut er det ikke umulig at samtlige selvbetjeningshytter vil få helårlig åpning. Dette er imidlertid avhengig av at vi kan tilby et fullstendig nett av selvbetjeningshytter i begge våre områder, og dette arbeider vi nå aktivt med å få til. Ikke minst ungdommen er interessert i å gå i fjellet utenom de tradisjonelle sesongene, og i tråd med vår interesse for å trekke ungdommen til foreningen, mener vi det er riktig å satse på et tilbud her. I første omgang vil selvbetjeningshyttene bli holdt åpne i tiden 15. februar til 15. oktober, men på noe sikt er altså helårlig drift en mulighet. I det hele: Vi må ikke la TT stivne i et mønster. Vi må være villige til å prøve nye veier i tråd med den tiden vi lever i. Vårt tilbud er så godt, våre hytter og det miljø vi kan tilby er så hyggelig, at vi ved å arbeide aktivt og riktig er sikre på å få oppslutning. Vårt motto: «Gå deg frisk og glad i fjellet» er nemlig mer enn en frase.

Tordenvær

KJARTAN HJORTNÆS intervjues

— Statsmeteorolog Kjartan Hjortnæs, er det farligere med tordenvær i Danmark enn i Norge?

— Ja, jeg tror det. For det første er det hyppigere med sommer-torden der nede, men det er nok spesielt landskapet som gjør at det kan være farligere der fordi folk og bygninger stikker høyere opp og har lettere for å få kontakt med lynet, enn man har her i landet hvor bosetningen kanskje er lav og man har fjell og trær som stikker høyere opp.

— Når man tar i verdensmålestokk, hvor i verden er det mest tordenvær?

— Det øker sørover mot Ekvator-strøkene. Det er områder i Afrika og Sør-Amerika som har en tordenhypighet på 100—150 dager i året.

— Så Norge er nokså beskjedent i sammenligning?

— Ja, det kan man si.

— Hvor i Norge er det mest?

— Sommertorden er mest alminnelig på Østlandet, og der er det mest i Østfold og Vestfold og områder rundt Mjøsa. Dessuten er indre strøk av Finnmark kjent for å ha en god del torden om sommeren. Vestlandet tror jeg nok har enda mere torden — men det er fordelt mer over året, og der er hyppigheten størst om vinteren.

— Skal vi våge oss på en definisjon. Hva er lyn og hva er torden?

— Dette skyldes spenningsforskjeller i atmosfæren vi har ved svært varm luft. Hvis den tvinges til værs så kondenseres fuktigheten i den og vi får frigjort varme som bringer denne luften enda høyere opp. Den kan komme opp i store høyder. Disse vertikallbevegelsene i luften samtidig med at nedbøren begynner å utløses fordeler elek-